5. Κειμενικά είδη: αναλυτική παρουσίαση με παραδείγματα

α. Δοκίμιο πειθούς

Για να συντάξεις ένα επικοινωνιακά αποτελεσματικό δοκίμιο πειθούς θα πρέπει να γνωρίζεις τα τυπικά χαρα κτηριστικά που το διαφοροποιούν από τα άλλα γραμματειακά είδη (άρθρο, επιφυλλίδα, στοχαστικό δοκίμιο, επιστημονικό λόγο).

Τι είναι;	Το δοκίμιο αποτελεί απόπειρα προσέγγισης ενός θέματος. Είναι ένα είδος πεζού λόγου που συνδυάζει στοιχεία επιστημονικού και λογοτεχνικού λόγου, με μέση συνήθως έκταση, σε αντιδιαστολή προς τις τυπικές, πλήρεις και εξαντλητικές μελέτες.
Περιεχόμενο	Τα ζητούμενα είναι ποικίλα: • Στοιχεία μιας έννοιας • Αιτίες, αποτελέσματα, τρόποι αντιμετώπισης • `Άλλες ερωτήσεις • Επαλήθευση απόψεων
Χώρος δημοσίευσης/ Τίτλος	Συνήθως τα δοκίμια δημοσιεύονται σε βιβλία , γι□αυτό έχουν τίτλο, αφού δεν δημοσιεύεται άτιτλο κείμενο. Ωστόσο, κατά την αξιολόγηση των μαθητικών γραπτών, ορισμένοι καθηγητές δεν θεωρούν παράλειψη την απουσία τίτλου.
Σκοπός	Ο σκοπός είναι να αναπτύξεις ικανοποιητικά τις απόψεις/ απαντήσεις σου και να πείσεις για την ορθότητα των απόψεών σου.
Μέσα πειθούς	Κυρίως επίκληση στη λογική και στην αυθεντία
`Υφος	Το δοκιμιακό ύφος μπορεί είναι τυπικό, επίσημο, ουδέτερο, αντικειμενικό.

Κείμενο

Σας δίνεται η ευκαιρία, με αφορμή μια πολιτιστική εκδήλωση του σχολείου σας, να συναντήσετε έναν δια νοούμενο. Ποιες σκέψεις σας θα του εκθέτατε σχετικά με το πώς πρέπει να συμβάλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που απασχολούν σήμερα τη νεολαία; (Να καταγράψετε τις σκέψεις σας αυτές σε ένα **δοκίμιο πειθούς** 500-600 λέξεων, το οποίο θα του επιδώσετε κατά τη συνάντησή σας.)

Η ευθύνη του πνευματικού ανθρώπου

Σε κάθε εποχή, και ιδιαίτερα σε εποχή κρίσης, οι πνευματικοί άνθρωποι με την υψηλή παιδεία, το κύρος και τη διορατικότητά τους οδηγούν σε δρόμους δημιουργικούς και συμβάλλουν στην άμβλυνση των προβλημάτων. Ως διανοούμενο δεν εννοούμε, βέβαια, οποιονδήποτε μορφωμένο άνθρωπο (συγγραφέα, επιστήμονα, καλλι τέχνη κ.λπ.), αλλά εκείνους τους πνευματικούς ανθρώπους που κοντά στη μόρφωση και την ευρύτερη καλλι έργεια διαθέτουν ιδιαίτερη κοινωνική ευαισθησία, παρρησία, τόλμη, συνέπεια λόγων και έργων, προσήλωση σε ευγενή και ανθρωπιστικά ιδανικά. Ιδιαίτερα στη σύγχρονη εποχή, εποχή αντιφάσεων και αντινομιών, η συμβολή των πνευματικών ανθρώπων θα μπορούσε να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων, προβλήματα που σχετίζονται με την επαγγελματική αποκατάσταση, την έλλειψη ελεύθερου χρόνου, τις κοινωνικές σχέσεις σε προσωπικό, ηθικό και πολιτικό επίπεδο, τη μόρφωση.

Ο τομέας της εκπαίδευσης, ο οποίος μαστίζεται από χρόνια προβλήματα, είναι αυτός που προκαλεί τα ση μαντικότερα προβλήματα της σημερινής νεολαίας. Χρέος των πνευματικών ταγών της χώρας που διακρίνονται από κοινωνική ευαισθησία είναι η εξεύρεση αποτελεσματικών λύσεων και η πρόταση μεταρρυθμιστικών αλλαγών για τη δημιουργία ενός αξιόπιστου εκπαιδευτικού συστήματος με ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, το οποίο θα εφοδιάζει τους νέους με τα κατάλληλα πνευματικά εφόδια και την απαραίτητη τεχνογνωσία, και το οποίο παράλληλα θα καλλιεργεί την κριτική σκέψη, θα προάγει τα καλαισθητικά κριτήρια με την αισθητική αγωγή και θα ανοίγει δρόμους όχι μόνο για επαγγελματική αποκατάσταση αλλά και για μια δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων.

Οι νέοι σήμερα, εκτός από τα προβλήματα που συνδέονται με την εκπαίδευση και την επαγγελματική τους κατάρτιση, αντιμετωπίζουν και προβλήματα που συνδέονται με την αλόγιστη χρήση των Η/Υ. Η κατάχρηση των Η/Υ προκαλεί σημαντικά προβλήματα, τόσο σε προσωπικό επίπεδο, π.χ. εθισμό, εξάρτηση, όσο και στις κοινωνικές σχέσεις των νέων, π.χ. απο ξένωση, μοναξιά. Χρέος των ειδικών είναι να προβάλουν και να καλλιεργήσουν την αντίληψη ότι ο υπολογιστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη σκέψη επειδή μας απαλλάσσει από κόπο και εξοικονομεί χρόνο. Ο υπολογιστής δεν μπορεί να υποκαταστήσει την ανθρώπινη επαφή, δεν μπορεί να καλύψει τη βαθύτερη ανάγκη του ανθρώπου για άμεση επικοινωνία με τον συνάνθρωπο. Χρέος των δημοσιογράφων, των εκπαιδευτικών, των καλλιτεχνών και των διανοουμένων είναι να ενημερώνουν, να διαφωτίζουν, να προτεί νουν εναλλακτικούς τρόπους διασκέδασης, επικοινωνίας, εκτόνωσης.

Πνευματικοί άνθρωποι με εξαιρετικό κύρος και εξουσία, όπως είναι οι δημοσιογράφοι και οι καλλιτέ χνες λόγω της δημοσιότητας που απολαμβάνουν, μπορούν να λειτουργήσουν θετικά και να συμβάλλουν απο τελεσματικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων της νεολαίας που σχετίζονται με την κοινωνική και πολιτική ζωή. Η μετάβαση από τη στενά εννοούμενη τοπική ή εθνική κοινωνία στην πολυπολιτισμική κοινωνία της σύγχρονης εποχής προϋποθέτει ανοχή στη διαφορετικότητα και στον πολυπολιτισμό, πνεύμα συνεργασίας και συναδέλφωσης. Οι πνευματικοί ταγοί της χώρας έχουν καθήκον να παραδειγματίσουν τους νέους ανθρώπους με την έμπρακτη συμπεριφορά τους στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο.

Από την άλλη πλευρά, τα οξυμμένα προβλήματα στην πολιτική ζωή συνδέονται με τη γενικευμένη στάση πολιτικής απάθειας και αδιαφορίας για τα κοινά-κυρίως στο χώρο των νέων,. Αν οι διανοούμενοι (πολιτικοί, δημοσιογράφοι, δικαστές, κ.λπ.) συνέβαλλαν στον εκδημοκρατισμό και στην εξυγίανση του πολιτικού βίου θα μπορούσαν να εμπνεύσουν τους νέους και να λειτουργήσουν ως πολιτι κοί ταγοί στον δρόμο για τη δημιουργία μιας πραγματικά δημοκρατικής και δίκαιης κοινωνίας.

Εκτός όμως από την πολιτική κρίση που απασχολεί τη νεολαία, έντονα είναι και τα προβλήματα που συνδέονται με την ηθική κρίση λόγω της κυριαρχίας του καταναλωτικού οράματος που προβάλλεται τεχνηέ ντως από τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Οι διανοούμενοι, και ιδιαίτερα οι εκπαιδευτικοί, που βρίσκονται στο στενό περιβάλλον των νέων, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αντισταθμιστικά δείχνοντας άλλους δρόμους ζωής που μπορούν να νοηματοδοτήσουν την ανθρώπινη ύπαρξη.. Οι νέοι, ειδικότερα σε μια κοινωνία που βαλτώνει ιδεολογικά, έχουν ανάγκη από υψηλούς στόχους και οράματα για να βγούν από τα ατομικά και κοινωνικά αδιέξοδα μιας τεχνοκρατικής και υλιστικής εποχής. Με τη συμπαράσταση και καθοδήγηση των πνευματικών ανθρώπων θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να αυτοπροσδιοριστούν, να ακολουθήσουν τις κλίσεις τους, να αγωνιστούν με επιμονή και πίστη για την υλοποίηση υψηλών σκοπών. Να αποκτήσουν προσωπική ταυτότητα, να μην παρασύρονται από τις σειρήνες της κοινωνίας της αφθονίας και της μαζοποίησης.

Ο αληθινός πνευματικός άνθρωπος μάχεται ακατάπαυστα, διακρίνεται για τη σταθερή πνευματική του τοποθέτηση, το κριτικό πνεύμα απέναντι στον εαυτό του, τους θεσμούς, τους κρατούντες. Τα οξυμμένα προ βλήματα των νέων απαιτούν επιτακτικά ικανοποιητικές λύσεις που θα οδηγήσουν σε άρση των σύγχρονων προσωπικών και κοινωνικών αδιεξόδων. Οι πνευματικοί άνθρωποι είναι οι μόνοι που μπορούν να διαχειρι στούν τη σημερινή κρίση και τα αδιέξοδα που έχει σωρεύσει ο σύγχρονος τεχνοκρατικός πολιτισμός λόγω των αυξημένων ικανοτήτων που τους διαφοροποιούν από τους κοινούς ανθρώπους. Είναι ζήτημα πολιτικής βούλησης η προώθηση στα ανώτατα αξιώματα πνευματικών ανθρώπων που έχουν καταξιωθεί στη συνείδηση της κοινωνίας, ώστε να μπορέσουν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων των νέων.